

## ΟΙ ΔΥΟ ΜΑΘΗΤΑΙ.

ΥΠΟ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΔΟΥΜΑ.

(Μετάφρασις Δ. Κ.)

\*\*\*

## II.

(\*Ιδε συλλογ. 174. σελ. 133)

Καὶ ἀνοίγει τῆς θύρας εἰσῆλθέ τις κρατῶν ἐπιστολὴν· οὗτος δὲ ἦτον κλητὴρ ταχυδρομικός. Ὁ ταχυδρόμος τῆς Ῥώμης ἐφθανε τὸ ἐσπέρας εἰς Βονωνίαν, καὶ συνήθως τὰ γράμματα ἐδίδοντο τὴν πρωΐαν. Ἀλλ' ὁ ἐπιστάτης τοῦ ταχυδρομείου ἐνῶ ἐχώριζε τὰς ἐπιστολάς εἶδε καὶ τινα ἐπιγραφομένην πρὸς αὐτόν· καὶ ἀνοίξας αὐτὴν εὗρεν ἐξέραν, ἣν παρεκαλεῖτο νὰ διαβιβάσῃ ἀμέσως πρὸς τὸν Γαστάνον Ῥωμανόλην.

Ὁ νέος οὗτος ἦτο γνωστὸς τῷ ἐπιστάτῃ· δι' ὃ καὶ ἔσπευσε νὰ διαβιβάσῃ τὴν ἐπιστολὴν ὡς κατεπεύγουσαν.

Ὁ Γαστάνος λαβὼν αὐτήν, ὅπως τρέμων ἐπλησίηκε πρὸς τὸν λόγγον.

— Τί ἔχεις; τὸν ἠρώτησεν ὁ Ἰωσήφ, ὠχρίξ!

— Γράμμα τῆς ἀδελφῆς μου, ἐψιθύρισεν ὁ Γαστάνος ἀπομασσόμενος τὸν ἰδρώτα στάζοντα ἀπὸ τοῦ μετώπου του.

— Καὶ διὰ τοῦτο ὠχρίξ καὶ τρέμεις;

— Δυστύχημα συνέβη, ἀπεκρίθη ὁ Γαστάνος.

— Καὶ πόθεν τὸ συμπεραίνεις;

— Τόσον καλὰ γνωρίζω τὴν Βεττίαν, ἐπανέλαβεν ὁ Γαστάνος, ὥστε ἐκ πρώτης ὄψεως τῆς γραφῆς ἀνακαλύπτω τὸ αἰσθημὰ της. Λέν ἔχω ἀνάγκην ν' ἀνοίξω τὸ γράμμα διὰ νὰ πληροφορηθῶ ἂν εἶναι τεθλιμμένη, εὐθυμὸς ἢ ἀτάραχος. Ἡ ἐπιγραφή φανερώσει τὰ πάντα.

— Καὶ τὴν ἐπιγραφήν τί λέγει; ἠρώτησεν ὁ Ἰωσήφ βίβας ἀνήσυχον βλέμμα ἐπὶ τοῦ γράμματος.

— Τώρα ἡ ἐπιγραφή λέγει ὅτι ἡ Βεττίνα μ' ἔγραψε κλαίουσα. Ἰδοὺ, ἰδὲ τὰ δύο πρῶτα στοιχεῖα τοῦ ἀνόματός της οἰκογενείας μας· δάκρυα τὰ δεικνύσαν.

— Ἀπατάται, εἶπεν ὁ Ἰωσήφ.

— Ἀνάγνωθι σὺ αὐτός, ἀπεκρίθη ὁ Γαστάνος, δίδων τὸ γράμμα πρὸς τὸν φίλον του, καὶ καθήσας ἀρῆκε στεναζὼν τὴν καρδίαν μεταξὺ τῶν χειρῶν του.

Ὁ Ἰωσήφ ἤνοιξε τὸ γράμμα. Ἀλλὰ μόλις ἀνέγνωσε τοὺς πρώτους στίχους, καὶ ἡ χεὶρ του ἤρχισε νὰ τρέμῃ, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του θλιβερῶς ἐστράφησαν πρὸς τὸν Γαστάνον, ὅστις, ὡς εὐκόλως ἐννοεῖτο, ἐκλαίει μεταξὺ τῶν χειρῶν του.

— Θάρρος, φίλε, εἶπεν ὁ Ἰωσήφ μὲ πραεῖαν φωνὴν καὶ θέει τὴν χεῖρα ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ συντρόφου του.

Ὁ Γαστάνος ἀνέκυψεν, ἀλλὰ δάκρυα ἔρρεον εἰς τὰς παρειάς του.

— Ἐχω, εἶπε, θάρρος· ἀλλὰ τί συνέβη; λέγε.

— Ὁ πατήρ σου ἀσθενεῖ βαρέως καὶ ἐπιθυμεῖ νὰ σὲ ἰδῇ πρὶν ἀποθάνῃ.

— Λοιπὸν δὲν ἀπέθανεν, ἀνέκραξεν ὁ Γαστάνος ἀνασκιρτήσας ὑπὸ χαρᾶς.

— Δὲν ἀπέθανε.

— Διατί μὲ ἀπατάς;

— Ἀνάγνωθι λοιπὸν.

— Καὶ ὁ Γαστάνος λαβὼν τὸ γράμμα ἀνέγνωσε.

— Πότε ἀναχωροῦμεν; ἠρώτησεν ὁ Ἰωσήφ.

— Ἐρώτησε, φίλε μου, πότε ἀναχωρῶ, διότι σὺ θὰ μείνης.

— Καὶ πῶς θὰ μείνω ἀφοῦ σὺ ἀναχωρεῖς;

— Ἐπειδὴ ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν θὰ ὑποβληθῆς εἰς τὰς διδασκαρικές ἐξετάσεις, ἀφοῦ μάλιστα τὸ θέμα ἐτυπώθη, καὶ τὰ δῶρα ἐστάλησαν πρὸς τοὺς καθηγητάς.

— Καὶ τί πειράζει; ἂν ἀναβάλωμεν αὐτὰς εἰς τὴν ἐπ' ἀνὰ μεῖνον μας.

— Ὅχι, διότι ἐὰν εὐδοκήσῃ ὁ Θεός, δὲν θέλεις ἐπανέλθει, Ἰωσήφ.

— Λοιπὸν θέλεις νὰ σὲ ἀφήσω ν' ἀπέλθῃς μόνος;

— Ἀμα ὡς τελειώσῃς τὰς ἐξετάσεις σου ἔρχεσαι καὶ μὲ ἐνταμόνευς. Ἐὰν ὁ Θεὸς θέλῃ νὰ σωθῇ ὁ ταλαίπωρος πατήρ μας, θέλεις μᾶς βοηθήσῃ νὰ τὸν σώσωμεν, καὶ ὅταν ἀναλάβῃ θὰ σὲ θεωρήσῃ μέλος τῆς οἰκογενείας· ἂν ἀποθάνῃ, εἶσαι ἤδη μέλος. Παρατήρησε τί λέγει ἡ Βεττίνα περὶ τὸ τέλος τοῦ γράμματός της· αὐτὴν Μυρίου ἀσπασμούς πρὸς τὸν ἀγαπητὸν ἀδελφὸν Ἰωσήφ.

— Ὅχι κάμω ὅπως θέλεις, Γαστάνε, ἐν τούτοις σκεφθήτι.

— Αἱ σκέψεις μου ἔγειναν· ἐγὼ μὲν ἀναχωρῶ ἀπόψε πάραυτα· σὺ δὲ ἀναχωρεῖς μετὰ τρεῖς ἡμέρας· ἀλλ' ἔλθε νὰ μὲ βοηθήσῃς νὰ εὕρω ὄχημα, διὰ νὰ μὴ ἀποχωρισθῶμεν, εἰμὴ ὅσον τὸ δυνατόν βραδύτερα.

— Ἄς ὑπάγωμεν, εἶπεν ὁ Ἰωσήφ.

Ὁ Γαστάνος εἴθεσεν ὀλίγα φορέματα ἐντὸς σακκου, ἔλαβε μεθ' ἑαυτοῦ ὅλα τὰ χρήματά του, ἔχουσαν εἰς τὸ θυλάκιον τὰ πιστόλιά του, καὶ ἐφοδιασθεὶς μὲ τὸ τοῦ μαθητοῦ εἰσιτήριο ἀντὶ διαβατηρίου, κατέβη εἰς ἀναζήτησιν ὀχήματος.

Τὸ εὖρε δὲ ἀμέσως εἰς τὸ ταχυδρομικὸν κατάστημα, ὑποσχεθεὶς νὰ τὸ ἀρῆσῃ εἰς τὸν ἐν Ῥώμῃ ταχυδρομικὸν ἐπιστάτην συγγενῆ τοῦ τῆς Βονωνίας.

Ἐντὸς δέκα λεπτῶν οἱ ἵπποι ἐξεύχθησαν.

Ὁ Ἰωσήφ βλέπων τὸν φίλον του ἀναβαίνοντα ἐπὶ τοῦ ὀχήματος, ἐπέμεινεν ἐκ νέου ν' ἀναχωρήσῃ μετ' αὐτοῦ· ἀλλ' ἀμετάτρεπτος ὁ Γαστάνος ἀντέταξε τὰς ἐξετάσεις, καὶ ἐπανέλαβε δεκάκις ὅτι ὁ ἀποχωρισμὸς τῶν ἡμερῶν διεκρέσει τρεῖς μόνον ἡμέρας, ἐπειδὴ τὸ τρίτον ἐσπέρας ἐμελλε ν' ἀναχωρήσῃ καὶ αὐτός. Ὁ Ἰωσήφ ἐνέδωκε.

Τὸ ὄχημα ἐκινήθη, ὁ ταχυδρόμος ἐκράτησε τὴν μάστιγα, οἱ ἵπποι ἐτριπόδισαν, καὶ οἱ δύο φίλοι ἀν-

τάλλαξαν και νέον αποχειρετισμόν. Ὁ δὲ Ἰωσήφ περιέμενεν ἕωσού να γείνη τὸ ὄχημα ἀφανές· και ὅταν ὁ κρότος τῶν τροχῶν, ὅστις ἐφαίνετο παραπεινῶν τὴν παρουσίαν τοῦ Γαστάνου πλησίον αὐτοῦ, ἔπαυσεν ἀκούμενος ἀφῆκε ἀναστεναγμὸν και ἐπανῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν κύπτων τὴν κεφαλὴν.

Ἀδυνατῶ να περιγράψω τὴν θλίψιν τὴν ὁποίαν ἠσθάνθη ὁ Ἰωσήφ εἰσελθὼν εἰς τὸν μονῆρον θάλαμον ἐνθα πάντα ἐμαρτύρουν τὴν πρόσφατον παρουσίαν τοῦ πρὸ ἀλίγου ἀναχωρήσαντος. Ἐκάθησε παρὰ τὴν τράπεζαν ἐπὶ τοῦ θράνου ἐφ' οὗ ἐκάθητο πρὸ μικροῦ ὁ φίλος του, και ἀπεράσισε να μὴ κοιμηθῆ· λαθῶν δὲ βιβλία, μελάνην και χάρτην, ἤρχισε να ἐργάζεται.

Παραδόξως ὁμοίως, ἐν ᾗ ἐνησχολεῖτο τρεῖς ἐσθῆσθη ὁ λύχνος, ὅχι διαρκῶς ἢ κατὰ σύμπτωσιν, ἀλλ' ἀφ' ἐαυτοῦ, ὡς στόμα παῦσεν να πνέη, και ὡς ψυχὴ ἀφιπταμένη.

Τρεῖς τὸν ἠνεψεν ὁ Ἰωσήφ ἀφ' οὗ πρῶτον παρετήρει ὅτι δὲν ἐσθῆσθη ἐνεκα ἐλλείψεως ἐλέου. Ἀλλὰ σημειωτέον ὅτι ἦτο δεισιδάμων, ὡς συμβαίνει εἰς πάσας τὰς μελαγχολικὰς ψυχὰς. Ἡ λύπη του, διότι ἀφῆκε μόνον τὸν Γαστάνον, κατέστη σχεδὸν ἔλεγχος συνειδήσεως, ἢ ὀδύνη του, σχεδὸν ἀπεπιστία. Ἀφ' ἐτέρου δὲ κατὰ παράδοξον σύμπτωσιν, αἱ τρεῖς τοῦ λύχνου ψυχὸρραγίαι συνέβησαν ὅτε ὁ Ἰωσήφ, ὅστις, ὡς προείπαμεν, ἀνέλαβε ν' ἀναγγεῖλῃ τὴν θλίψιν εἰδήσιν, ἔγραψε πρὸς τοὺς συγγενεῖς τοῦ Ἀντωνίου.

Ἡ ἡμέρα εὔρεν ἀγρυπνοῦντα τὸν Ἰωσήφ, και ἐλπίζοντα να διασκεδάσῃ τὰς ζοφερὰς ιδέας του ἐν κειρῶ αὐτῆς· ἀλλὰ δυστυχῶς ἦτο σκοτεινὴ ὡς ἡμέρα χειμῶνος, και εἰ και ἐπροσπάθησε να ἐργασθῆ, ἢ ἐργασία δὲν ἴσχυσε να διακόψῃ τὸν διηνεκῆ λογισμόν του, ὅτι ὁ Γαστάνος διέτρεχε κίνδυνον.

Τῶ ὄντι ἡ μεταξὺ τῆς Βονωνίας και Ῥώμης ὁδὸς ἦτο μακροτάτη, και τὴν σήμερον εἶτι δὲν εἶναι τόσον ἀσφαλὴς διὰ τοὺς ὁδοιποροῦντας μὲ τὸ ταχυδρομείον ἐν κειρῶ νυκτός· πολλῶ δὲ μᾶλλον ἐπὶ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν συνέβαινον τὰ γεγονότα ἢ διηγοῦμεθα. Μὲ ὅταν ταχύτητα και ἀνεχώρησις ὁ Γαστάνος, δὲν ἠλπιζε να διατρέξῃ τὴν ἐκ Βονωνίας εἰς Ῥώμην ἀγούσαν εἰς ὀλιγωτέρας τῶν ἐξήκοντα ὥρων. Καὶ ἐπειδὴ ἀνεχώρησεν ἐσπέρας εὐρίσκατο κατὰ τρεῖς νύκτας ἐν μέσῳ κινδύνων.

Ἡ ἡμέρα προέβαινε μὲ τὸ πένθος και κατέληξε συντομωτέρα.

Ἡ κηδεία τοῦ Ἀντωνίου προσδιωρίσθη πρὸ ἐσπέρας· ἐγένετο δὲ μετὰ λαμπάδων, ὡς ἔθος ἐν Ἰταλίᾳ, και ἅπαντες οἱ μαθηταὶ τοῦ ἐν Βονωνίᾳ πανεπιστημίου, ἐκτός τοῦ φονέως και τοῦ Ἀντωνίου, συνώδευον τὸν νεκρόν.

Περὶ δὲ τὴν ἐνδεκάτην, ὁ Ἰωσήφ ἐπανῆλθε τοσούτῳ κεκμηκῶς εἰς τὰ ἴδια, ὡστε οὐ μόνον δὲν ἐπάλασε πρὸς τὴν αὐπνίαν, ἀλλὰ και κατακλιθεὶς ἀπεκοιμήθη σχεδὸν καρευθῶς.

Ἀλλὰ μόλις ἐσθῆσε τὸν λύχνον, μόλις οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐκλείσθησαν, μόλις ἤρχισε να μισοκοιμᾶται, και ἀρεῖς φωνὴν ἀνεπήδησεν ἐπὶ τῆς

κλίνης, και ψηλαφῶν ἔτρεξε πρὸς τὸ ξίφος του.

Ἡ ἐνδεκάτη ὥρα ἐσήμανε τότε εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Δομηνίκου.

Ἐν τούτοις μετὰ τινα στιγμὰς σκέψεως, ὁ Ἰωσήφ ἀνάψας τὸν λύχνον, ἐκάθησεν ὠχρὸς και σκεπτικὸς ἐπὶ τῆς κλίνης του, ἀλλὰ δὲν ἀφῆκε τὸ ξίφος ἐκ τῆς χειρὸς του.

Ἦναιρεῦστο ὅτι ὁ Γαστάνος, ἐμποδισθεὶς περὶ τροπὴν τινα ὁδοῦ ἐπάλασε πρὸς δωδεκάδα ἀνθρώπων ἐχόντων πρόσωπα ἀπαίσια· ἐνόμιζεν ὅτι ἤκουσε τὴν διπλῆν ἐκφυροκρότησιν τῶν δύο του πιστολίων, και ἐν ᾗ ἦτο ἤδη ἐξυπνος, φωνή τις ζήτησα βοήθειαν ἤγει εἰς τὰς ἀκοὰς του.

Ἀλλὰ μετὰ παρέλευσιν στιγμῶν τινῶν, ὁ ὀρθὸς λόγος ὑπερίσχυσε τοῦ τρόμου ἢν τίποτε δὲν ἐδικαιολόγει· κατακλίθη λοιπὸν ἐκ δευτέρου και ἀπεκοιμήθη.

Ἀλλὰ τὸ ὄνειρον ἐξηκολούθησεν, ὡς πρᾶξις ἀρξαμένη ἤδη και βιθμηδὸν ἀποπερατωμένη.

Εἶδε τὸν Γαστάνον κατακείμενον παρὰ τὴν ἄκρην τῆς ὁδοῦ και ἔχοντα τραῦμα περὶ τὴν καρδίαν· εἶδε δὲ και λάκκον ἐν μέσῳ ἐρήμου τοποθεσίας ἐπὶ ὀρέων χιονοσκεπάστων νεωστὶ καλυφθέντα, οὐτινος μόνον τὸ μέλαν ὕψωμα διέκαπτε τὸν λευκὸν μανδύαν τοῦ χειμῶνος.

Ὅτε ὁ Ἰωσήφ ἐξύπνησε μετὰ τὸ τρίτον ὄνειρον ὁ ἥλιος εἶχεν ἀνατεῖλει.

Κατὰ τὴν ἡμέραν δὲ ταύτην ἐμελλε να ὑποστῇ τὰς ἐξετάσεις του, ἀλλ' ἀναβαλὼν ταύτας πρὶς καιρὸν ἐξηγήθη, και ἐνδύθει ἐνδύματα ὁδοιπορίας, και λαθῶν και αὐτὸς τὰ ὄπλα και τὸ βαλάντιόν του, και ἀγοράσας ἵππον δυνατὸν και γενναῖον, ἀνεχώρησεν εἰς ἀναζήτησιν τοῦ Γαστάνου, ἢ τοῦλάχιστον ἵνα μάθῃ τὰ περὶ αὐτοῦ. Ἀπεράσισε δὲ να ὁδεύῃ νυκθημερόν, ἀκολουθῶν τὴν αὐτὴν ὁδόν.

Και ἂν ὁ ἵππος δὲν εἶδύνατο να ἀκολουθήτῃ τὸν δρόμον, ν' ἀγοράτῃ ἢ να μισθώσῃ ἕτερον.

Κατὰ τὴν ἀπόφασιν δὲ ταύτην ὠδευσεν ἀπὸ τῆς πρωῒνης ἐβδόμης μέχρι τῆς ἐσπερινῆς δεκάτης, ἐκτός ἡμισείας ὥρας διακοπῆς εἰς Λογόνον. Ἐπεθύμει δὲ να ὁδοιπορήσῃ και τὴν ἐσπέραν, ἀλλ' ὁ ἵππος ἀπαυδήσας ὡς διατρέξας πεντήκοντα μίλια, εἶχεν ἀνάγκην ὥρων τινῶν ἀναπαύσεως.

Ἦναγκάσθη λοιπὸν να καταλύσῃ, ὡς προείπομεν, τὴν δεκάτην ὥραν, εἰς τὸ Μοντεκαρέλλιον, μικρὸν χωρίον κείμενον ἐν μέσῳ τῶν Ἀπενίνων. Κατέλυσε δὲ εἰς πενιχρὸν ξενοδοχεῖον, ἐνθα συνήθως καταλύουσιν οἱ ὀρεοκάμοι, και ἐπιμεληθεὶς ἐν πρώτοις τὸν ἵππον του, ἐφρόντισεν ἐπομένως και περὶ ἐαυτοῦ, ζητήσας να δειπνήσῃ.

Ἐπειδὴ δὲ εὐκόλως διέκριναν ὅτι ὁ νέος ἀνῆκεν εἰς τὰξιν ὁδοιπόρων ἀνωτέραν τῆς τῶν καταλυόντων συνήθως εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τῆς Ἐρυθρᾶς πόλεως, ἠτοιμάσαν τὸν δεῖπνόν του εἰς χωριστὸν δωμάτιον.

Τὸ δωμάτιον τοῦτο ἦτον αἶθουσα χαμηλὴ, μόλις φωτιζομένη παρ' εὐτελοῦς λύχνου, ἐνθα τὸν ὠδήγησε τις γραῖα, και ὅπου ἠτοιμάζετο ἡ τράπεζα, ἐφ'

ἤ; ἐμελλον νὰ παρατεθῶσι δύο τεμάχια κρέατος ἐψητοῦ καὶ ὠά.

Ἐν ᾧ δὲ ἐγίνοντο ὅλαι αὐταὶ αἱ προπαρασκευαί, ὁ νέος ἀδελμονῶν ἐθάδιζε κατὰ μῆκος καὶ πλάτος ἀκούων τὸν κρότον τοῦ ξίφους τοῦ πλήττοντα τὰς κνήμας του. Τέλος τὰ δύο περιμενόμενα φαγητὰ παρετέθεισαν. Ἡ γραῖα ἀπετελείωσε τὸ ἔργον τῆς καὶ θέσασα ἐπὶ τῆς τραπέζης ποτήριον καὶ φιάλην, ἠρώτησε τὸν Ἰωσήφ ἐὰν ἔχη ἀνάγκην ἄλλου πράγματος· καὶ ἐπὶ τῆ ἀπορακτικῇ αὐτοῦ ἀπαντήσῃ, ἐξῆλθεν, ἀφείσα τὸν ὄδοιπόρον μόνον μετὰ τοῦ δεῖπνου του.

Ὁ Ἰωσήφ ἐπεθύμει νὰ τελειώσῃ μίαν ὥραν προτιότερα τὸ λιτὸν τοῦτον δεῖπνον, οὐτινος διαρκούντος, ἤλπίζεν ὅτι ὁ ἵππος του ὀδηγηθεὶς εἰς φάτην πλήρη βρώμης, ἤθελεν ἀναλάβει τὰς δυνάμεις του. Ἀπέβλεπε λοιπὸν τὸ ξίφος του, καὶ θεῖς αὐτὸ ἐπὶ κιβωτίου, ἐκάθησεν.

Ἀλλὰ μόλις ἐκάθησε, καὶ εἰς τὴν ἀπέναντι πλευρὰν τῆς τραπέζης εἶδεν, ἀγνοῶν πόθεν εἰσῆλθεν καὶ πῶς εὐρέθη ἐκεῖ, τὸν Γαστάνον καθήμενον μὲ τὰς χεῖρας ἐσταυρωμένας, μειδιῶντα αὐτῷ θλιβερώς, καὶ ἀνυψούντα τὴν κεφαλὴν του.

Ἄν καὶ ἡ ἔκφρασις τοῦ προσώπου τοῦ φίλου του δὲν ἦτον ἡ συνήθης, ἀναγνώρισας ὁμοίως αὐτὸν ἀφῆκε φωνὴν χαρᾶς.

— Ἄ! σὺ εἶσαι, φίλτατέ μου Γαστάνε! Καὶ ἐγεγεθὴς ἠθέλησε νὰ τὸν ἀναγκαλισθῇ.

Ἄλλ' ἐνηγκαλίσθη, ἀέρα. Οἱ βραχίονές του ἀνοιχθέντες ἠνώθησαν καὶ πάλιν χωρὶς νὰ περιλάβωσιν τι. Τρί; ἡ ὀπτασία ἐξέφυγεν ὡς ἀτμός ἀπὸ τὰς ἀγκάλας τοῦ τεθλιμμένου νέου. Καὶ ἐν τούτοις τὸ φάντασμα διέμενεν ὀρατὸν, καὶ πάντοτε καθήμενον ἐπὶ τῆς αὐτῆς θέσεως.

Ὁ Ἰωσήφ ἤρχισε νὰ ἐννοῇ ὅτι εἶχε νὰ κάμῃ μὲ σκιά. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἦτο ἡ σκιά τοῦ φιλάτου τῶν ὄντων, δὲν ἐπτοῆθη ἀλλ' ἤρχισε νὰ τὴν ἐρωτᾷ.

Καὶ ὁμοίως οὐ μόνον δὲν ἔλαβεν ἀπάντησιν, ἀλλ' ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἡ σκιά λεπτυνομένη ἠφάνισθη ὀλοτελῶς.

Τὸ φάντασμα λοιπὸν ἐπεβεβαίωσε τὸ ὄνειρον· ὄθεν ἄλλα δὲν ἐσυλλογίζετο εἰμὴ τὸν Γαστάνον· βέβαια θὰ τῷ συνέβῃ δεινὸν τι συνάντημα ἀφοῦ ὁ θεὸς ἀπέστειλεν αὐτῷ τὴν διπλὴν ταύτην εἰδοποίησιν. Καλέσας λοιπὸν τὸν ξενοδόχον, ἐπλήρωσε τὸν δεῖπνον καὶ τοὶ μὴ γεγεθὲς, καὶ δραμῶν εἰς τὸ ἵπποστασίον ἀνέβη τὸν ἵππον του καὶ ἀνεχώρησε.

Θὰ ἔλεγέ τις ὅτι ὑπερφυσικῆτις δυνάμεις ἐνίσχυσε τὸν τε ἵππον καὶ τὸν ἵππέα· διότι ὠδύσαντο τὸ ἐπίλοιπον τῆς νυκτὸς καὶ ὅλην τὴν ἐπομένην ἡμέραν, καὶ τὴν ἐσπέραν, μετὰ τινος διακοπᾶς ἐπιτηδείως γενομένης χάριν τοῦ ἵππου, ἐφθασε παρὶ τὴν ἐβδόμην μετὰ μεσημβρίαν εἰς Ἀσσίσιον. Ἀλλ' ἐκεῖ, ὅσον καὶ ἂν ἐπεθύμει νὰ ἐξακολουθήσῃ, ἠναγκάσθη νὰ καταλύσῃ καθότι ὁ ἵππος οὐδὲ βῆμα ἠδύνατο πλέον νὰ κάμῃ.

Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Ἰωσήφ εἶχεν ἀνάγκην ἀναπαύσεως, διότι μίαν νύκτα καὶ δύο ἡμέρας ἵππου-

σε σχεδὸν ἀδικοκόπως· ἐζήτησε λοιπὸν κατάλυμα, καὶ ἀδειπνος κατακλίθη.

Ἐν τούτοις ὅσον καὶ ἂν ἦτο κεκμηκὸς τὸ σῶμα, ἡ ταραχὴ τοῦ νοῦς του ἦτο μεγαλειτέρη· διότι καὶ τοὶ κατακλιθεὶς, καὶ τοὶ σβέσας τὸν λύχνον δὲν ἐκλείσει τοὺς ὀφθαλμούς. Τὸ παράθυρον τοῦ θαλάμου του δὲν εἶχεν οὔτε παραπίετασμα οὔτε δικτυωτά· τὸ φῶς τῆς σελήνης διήρχετο διὰ τῶν ὀβελίων, τοσοῦτῳ μᾶλλον διαυγές, καθύπευον ἐπηνυξάνετο ἐκ τοῦ ἀπαυγάσματος τῆς χιόνος, ἣν ἀπῆντησεν ὀλίγας λεύγας πρὸ τοῦ Ἀσσισίου. Ἐκάθητο δὲ ἐπὶ τῆς κλίνης προσηλωμένους ἔχων τοὺς ὀφθαλμούς ἐπὶ τοῦ ὠχροῦ φωτός, ὅτε ἤκουσεν αἴρνης βῆμα ἐπὶ τῆς κλίμακος καὶ ταύτην τρίζουσαν· τὸ βῆμα ἐπλησίαζε πρὸς τὴν θύραν ἥτις ἐπὶ τέλους ἠνοήχθη. Ὁ Ἰωσήφ λαβὼν ἐν τῶν πιστολίων του διεύθυνεν αὐτὸ πρὸς τὴν θύραν. Ἐν τοσοῦτῳ ἐφάνη τις σύρων μανδύαν φαιὸν κατεστραμμένον, ὅστις προχωρήσας πρὸς τὴν κλίνην, κατεβίβασε τὸ μέρος τοῦ μανδύου τὸ καλύπτον τὸ πρόσωπον. Ὁ Ἰωσήφ ἀνεγνώρισεν ἀμέσως τὸν φίλον του, καὶ βέψας τὸ πιστόλιον ἀφῆκε φωνὴν καὶ ἠθέλησε νὰ πηδήσῃ κάτω τῆς κλίνης· ἀλλ' ὁ Γαστάνος τῷ ἔκαμε σημεῖον μὲ τὴν χεῖρα θλιβερόν ταυτοχρόνως καὶ ἐπιτακτικόν.

Ὁ Ἰωσήφ ἔμεινεν ἄφωνος, ἀπνους, ἀκίνητος, τοὺς ὀφθαλμούς ἔχων φρικτῶς ἀνοικτούς, διότι ἐνόησε ὅτι ἦτο τὸ αὐτὸ φάσμα ὅπερ εἶδε καὶ εἰς Μοτεκαρέλλον.

Τὸ φάσμα, ἀποβαλὸν ἐν πρώτοις τὸν μανδύαν, ἔπειτα τὰ ἐνδύματα, ἐνευσε τῷ Ἰωσήφ ὅπως τῷ παραχωρήσῃ ἐν τῇ κλίνῃ τὴν συνήθη θέσιν του. Καὶ μετὰ μικρὸν κατακλίθη παρ' αὐτῷ.

Ὁ Ἰωσήφ ἦτο τοσοῦτῳ ἔντρομος, ὥστε κείμενος ἀκίνητος πρὸς τὸ παρὰ τὸν τοῖχον μέρος τῆς κλίνης, καὶ στηριζόμενος ἐπὶ τῶν χειρῶν του παρατήρει τὸν φίλον του.

Μετὰ μικρὸν δὲ,

— Γαστάνε, εἶπε μὲ σιγνὴν φωνὴν, σὺ εἶσαι; ἀλλ' ὁ Γαστάνος ἐσιώπη.

— Ἐὰν ὁ θεὸς, ἐξηκολούθησεν ὁ Ἰωσήφ, συγχωρῆ ὥστε οἱ συνήθειοι νόμοι τῆς φύσεως νὰ διαταράττωνται, ὁ θεὸς ἔχει τὸν σκοπὸν του. Εἰπέ μοι τί θέλεις, φίλε, καὶ, μὰ τὴν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ φιλίαν μας θέλω τὸ κάμει.

Ἀλλ' οὔτε τῶρα ἀπεκρίθη ὁ Γαστάνος.

— Ἀπέθκνες; ἐπανέλαβεν ὁ Ἰωσήφ, καὶ ἐπανέρχεσαι κατὰ τὸν ὄρκον δι' οὐ συνεδέθημεν, νὰ μὴ ἀποχωρισθῶμεν μήτε μετὰ θάνατον; Ἴδού, βλέπεις ὅτι δὲν σε ἀποφεύγω. Καὶ εἰπὼν ταῦτα ἐπλησίασε πρὸς τὸν φίλον του μὲ ἀγκάλας ἀνοικτάς· ἀλλ' ἀφῆκε φωνὴν φρίκης νομίσας ὅτι ἤγγισεν ἀγαλμα ἐκ πάγου. Τὸ σῶμα τοῦ Ἰωσήφ κτελήρηθη ὑπὸ θανασίμου φρικιάσεως.

Τὸ δὲ φάσμα, ὑπομειδιῶν θλιβερώς, ἠγέρθη, καὶ λαβὼν τὸ ἐν μετὰ τοῦ ἄλλου τὰ ἐνδύματά του, ἐξῆλθε τοῦ θαλάμου, τὴν κεφαλὴν ἔχων διαρκῶς ἐστραμμένην πρὸς τὸν φίλον του ἐν ἀπεχαι-

ρέτισε διὰ χειρονομίας· ἐνῶ δὲ διέβαινε τὸ κατώφλιον, ὁ Ἰωσήφ ἐνόμισεν ὅτι ἤκουσε βαθὺν στεναγμόν. Ὁ κρύτος τῶν βημάτων ἀπεμακρύνετο τῆς κλίμακος ὅπως καὶ ὅταν τὸ πρῶτον ἤκούσθῃ.

— ὦ ! ἐξάπαντος, ἐπιθύρῃσεν ὁ νέος κύψας τὴν κεφαλὴν, ὁ Γαστάνος ἀπέθανεν ! . .

( Ἔπεται τὸ τέλος. )

**ΠΡΟΣΘΗΚΗ**

*Εἰς τὰς σημειώσεις τοῦ Λόγου, τοῦ ἐκφωνηθέντος ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῇ 20 Μαΐου,*

— 0 —

ΠΑΝΘΗΝΟΣ πρὸς τὸν Βασιλέα Ἐμμανουῆλον περὶ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ πραγμάτων.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ συμβουλευτικὸς πρὸς τὸν ἀσπότην Θεόδωρον περὶ τῆς Πελοποννήσου. Ἐ. Ἀντιουερπία 1875.

Ἐν τῇ 34 σημειώσει τοῦ Λόγου τούτου ἐρρέθη ὅτι τὰ ὑπὸ τοῦ Γεμιστοῦ Πλήθωνος περὶ τῆς Πελοποννήσου γραφέντα, δὲν ὑπάρχουσιν ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τοῦ Πανεπιστημίου. Καὶ τῶντι ζητήσας τὸ βιβλίον ἐπανειλημμένως, ἔλαβον εἰς ἀπάντησιν ὅτι δὲν εὑρίσκεται. Ἀλλὰ μικρὸν μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ Λόγου μου, ὁ ἀγαθὸς Βιβλιοφύλαξ Κ. Γ. Ἀποστολίδης ὁ Κοσμητὴς, ἐκ δευτέρου ἐρευνήσας, εὔρε τὸ συγγραμμάτιον μεταξὺ τῶν ὑπὸ τοῦ Δημητρίου Ποστολάκα δοθέντων εἰ καὶ δὲν ἀνεφέρετο ἐν τῷ Καταλόγῳ αὐτοῦ, διότι εἶναι δεδεμένον μετὰ τῶν τοῦ Στοβαίου ἐκλογῶν τῆς αὐτῆς ἐκδόσεως. Ὅστε δύναμαι ἤδη νὰ παραθέσω αὐτολεξεῖ τὰ ὑπὸ τοῦ Πλήθωνος περὶ τῆς γνησιότητος τῶν κατὰ τὴν 15 ἑκατονταετηρίδα Ἑλλήνων λεγόμενα,

« Ἐσμέν γάρ οὖν, ὧν ἠγεστάθε τε καὶ βασιλεύετε, Ἕλληνες τὸ γένος, ὡς ἢ τε φωνὴ καὶ ἢ πάτριος παιδεία μαρτυρεῖ. Ἕλλησι δὲ οὐκ ἔστιν εὔρεῖν εἴτις ἄλλη οἰκειότερα χώρα, οὐδὲ μᾶλλον προσήκουσα, ἢ Πελοπόννησός τε, καὶ ὅση δὴ ταύτη τῆς Εὐρώπης προσεγῆς, τῶν τε αὐτῶν νήσων αἱ ἐπικειμένα. Ταύτην γὰρ δὴ φαίνονται τὴν χώραν Ἕλληνας αἰεὶ οἰκοῦντες οἱ αὐτοὶ ἐξ ὅλου περ ἄνθρωποι διχμηνημονέουσιν, εὐδένων ἄλλων προενοικηκότων οὐδὲ ἐπὶ λυδῶν κατασχόντες, ἄλλους τε ἐκβαλόντες, καὶ αὐτοὶ ὑπ' ἐτέρων τὸ αὐτὸ ἔστιν ὅτε πεπονθότες· ἀλλ' Ἕλληνες τὴν δὲ τὴν χώραν τούναντίον αὐτοὶ γε αἰεὶ φαίνονται κατέχοντες, οὔτε ταύτην ἐκλιπόντες. Συμπάσης δὲ ταύτης τῆς χώρας αὐτῆς Πελοπόννησος ὁμολογεῖται τὰ πρῶτά τε καὶ γνωριμώτατα ἐνεγκούσα γένη, καὶ ἀπὸ ταύτης ὀρμώμενοι τὰ μέγιστα τε καὶ ἐνδοξότατα Ἕλληνες ἔργα ἀπεδείξαντο. Καὶ μὲν δὴ καὶ τῆς μεγάλης ταυτησί πόλεως τῆς πρὸς Βοσπόρῳ, ἥπερ νῦν ὑμῖν Βασιλείον ἐστί, τὴν δὲ τὴν χώραν εἴη ἂν λογιζομένοις οἷον μητέρα τε οὖσαν καὶ ἀφορμὴν τινὰ ἰδίαν . . . »

Κ. Π.

**ΠΟΙΗΣΙΣ.**

**ΣΟΦΙΑ ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗ**

ΗΛΙΑΣ ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ἤντ ἐπιμηκιστον ! (\*)

— 2 2 0 2 2 —

« Μέντοι γε ἐν εἰκόνι διαπορεύεται ἄνθρωπος »

Ψαλμ. ΔΗ' 7.

Ἐκ τῶν λεπτῶν δακτύλων σου τῶν ἀριστοδαιδάλων,  
Γλυκεῖα κόρη ἔμελλε λατῶν μεταξὺ ἄλλων  
Νεκρογραφία ἐναγχοῦς τοιούτη «ἀ προαίψῃ,  
Καὶ προσκχθεῖσα μοι οἰκτρὸν οἰκτρῶς ἐκ καταβλήψῃ.  
Ἄλλοτε μὲν τὰ ἔργα σου ἢ τέχνη ἐνεψύχου,  
Καὶ ζῶν αἱ ἄλλαι σου γραφαὶ ἐλάλουν ἐκ τοῦ τοίχου,  
Νῦν δ' ὑπὸ τῆς νεκρόσεως αἰτῆς ἐμπαπνευσμένῃ,  
Καὶ τῷ τῆς ἄλλης πνύματι ζωῆς κατεχομένη,  
Περίσπασας διὰ γραμμῶν καλῶν σου ἐξουτάτω  
Ἀθανασίας ἔμψασιν προσχῆματι θανάτου.  
Τὴν χεῖρα δὲ νικήσασα σκυγῆς τὴν ἀνιστώσαν,  
Νεκρὰν εἰργάσαο τὴν νεκρὰν, σιγῶσαν τὴν σιγῶσαν.  
Ἄλλ' ὅμως κ' ὑπὸ τὴν σιγὴν αὐτὴν τὴν ἀπαίσιαν  
Ἀθάνατον ὑπέφηνας τὴν μεγαλοφυῖαν,  
Ἀπλοῦσα διὰ τῶν σκιῶν καὶ τοῦ φωτὸς τὸ πλεον  
Πᾶν ὅ, τι ἔχει ὑψηλὸν ὁ ὕπνος τῶν δικαίων.

— 0 —

Καιεῖνη δὲ σου θυγάτηρ, ὅποια καὶ ἥλικη  
Ἢ κατὰ τῆς καρδίας σου ἐπιτευχθεῖσα νίκη !  
Ἦπ' ὄψιν εἶχες διαρκῶς κ' εἰργάζου τεθνηκυῖαν,  
Τὴν γλυκερὰν τὴν προσφιλεῖ τὴν ποθητὴν σου θεῖαν.  
Τὸ μέγα σιμολόγημα τῶν δύο λαμπροτάτων  
Συγγενῶν τῶν Μουρουζῶν καὶ τῶν Μουροκορδάτων  
Τὴν ἐντιμον ἐν γυναιξί, σοφὴν ἐν Ἑλληνίσι,  
Τὴν ἐν ἀκμῇ νεότητις προσβύτιδα τῆ φύσει,  
Τὴν ἄκρως φιλοπάτριδα αὐτὴν, αὐτὴν ἐκείνην,  
Τὴν τῆς μητρός σου ἀδελφὴν κλεινὴν Αἰκατερίνην.  
ὦ, πῶς ἐκείνας γράφουσα τὰς χεῖρας καὶ τὰ χεῖλη.  
Δι' ὧν σ' ἐνηγαλίζετο, δι' ὧν σε κατεφίλει,  
Ἦν ἔργα εἶδες κάλλιστα, καὶ ὄθεν μελωδίας  
Ἦ λόγους ἤκουσας μιστοῦς σοφῆς διδασκαλίας  
Πῶς ταῦτα γράφουσα νεκρὰ, ἀργὰ, πεποδημένα,  
Οὐδόλως ἀπενάρκητας τὴν χεῖρα καὶ τὴν φρένα,  
Ἄλλ' αὐτῶ νεκ καὶ καλῇ ἐν ὑαλίῳ στήθει  
Τὴν θλίψιν κατεπάλασας ἐν φιλοσώφῳ ἦθει ;  
Ἦν ὃ ἐγὼ τῶν λυπηρῶν ἰθὺς ἐκκληρυμμένος,  
Καὶ πρὸς μακρὰς τραχύτητας τοῦ βίου τετριμμένος,

(\*) ΣΗΜ. ΠΑΝΔ. Ἦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Κ. Σοφία Καραθεοδωρῆ, ποίησα εἰκόνα τῆς πρὸς μητρός αὐτῆς θεῖας, τῆς παιδευμένης μὲν καὶ ἀνδρικῶν τῶ φρόνημα ἔχουσας, ἀλλ' ἀήρως ὑπὸ τοῦ θανάτου ἀφαιρηγίστες Αἰκατερίνης Ἀσπίου, ἐπιμψῆ τῆς Κ. Ἠλίας Τανταλίδῃ, Ἦν τὸ ἀσμάτιον ἐκεῖνο εἰς τὸν Μάϊον κατέστησε δημοτικὸν παρ' ἡμῶν· αὐτὸς δὲ ἀπαντῶν ἀπίστως τοὺς ἀνωτέρω στίχους, μετὰ τσοαύτης περιπαθείας καὶ ψυχικοῦ ἀλγους γέγραμμένους, ὥστε ἰθεοφρήσαμεν εὐάρεστον τὴν κοινοποιῆσιν αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀναγνώστας τῆς Π α ν δ ῶ ρ α ς.